

नव

नवा जनाचेतना

NAWA JANACHETANA NATIONAL DAILY राष्ट्रिय दैनिक

आमिनेता प्रदीप खड्कालाई धमाधम फिल्मको अफर छ। 'कथागिनो' छायांकनमा जाओ दुंगो नलापेए उनी दिनेश रातको 'एझेन्चर ड्रामा' व्यस्त छन्। निमित्ती कृष्ण चौलागाईन्हैं पनि उनलाई एक फिल्मको अफर गरेको बुझिको छ। यस्तोगा २०७५ सालमा रिलिज भएको प्रदीप स्टारर 'लिलिबिली'को दोस्रो श्रृङ्खला निर्माण हुने भएको छ। निर्देशक मिलन चारसले आगामी चैत वा वैशाखदेखि यो रोमांटिक ड्रामाको छायांकन सुरु हुने बताए। यो फिल्मलाई लिएर प्रदीप र निर्माण सुदीप खड्कालाई छलफल भएको छ।

आजको विचार...

हामा...
(दुई पेजमा)

मणि शर्मा

रोमानियामा नेपाली सगुदायले आयोजना गरेको सांगीतिक कार्यक्रममा प्रस्तुति दिइरहेका गायक प्रकाश सपुत्रमाथि आक्रमण भएको छ। नेपाली समाजानुसार आइतबार राति मध्यसंतामा स्टेजगा गीत गाइरहेका सपुत्रमाथि कन्सर्टमा सहभागीले क्यान बोतल प्रहार गरेका हुन्। 'बोल माया' गीत गाइरहैंदा दर्शकीय दीर्घाबाट प्रहार गरिएको बोतल सिर्दै सपुत्रको अनुहारमा लागेको थिए। उनको निधारमा सामान्य चोट लागेको र आधा घण्टा कार्यक्रम प्रभावित भएको जगाइएको छ। नादक पदार्थ सेवन गरेका व्यक्तिले बोतल प्रहार गरेका थिए।

वर्ष २८ अंक ३२८ २०८० असार १२ गते मंगलबार

27 June 2023, Tuesday

पृष्ठ संख्या ४

मूल्य रु ५/-

सक्षिप्त समाचार
अवैध सामान सहित दुई जना पकाउ

बुटवल, असार ११/अवैध सामान सहित रुपन्देहीमा दुई जना पकाउ परेका छन्। रुपन्देही प्रहरीले अवैध सामानसहित २ जनालाई पकाउ गरेको हो। पकाउ पर्नेमा कोटीमाई गाउँपालिका ३ का शैलेश भर र करण भर रहेका छन्।

भन्सार छ्लेर मोजा, ब्लाउज, सुटलगायत सामान ल्याउँदै गर्दा मायादेवी गाउँपालिका मोतीपुरावाट उनीहरू आइतबार पकाउ परेका हुन्। उनीहरू प्रहरीले ३ लाख ६९ हजार ५ सय ५० रुपैयाँ बराबरका सामान नियन्त्रणमा लिएको हो। प्रहरीले उनीहरूको साथबाट मोटरसाइकल समेत नियन्त्रणमा लिएको छ। लु २९ प २९६७ र भारतीय नम्बरप्लेटको यूपी ५६ के ५९९० नम्बरको मोटरसाइकल नियन्त्रणमा लिइएको हो। सामानसहित पकाउ परेका दुवै जनालाई आवश्यक कारबाहीका लागि भैरवहा भन्सार कार्यालयमा बुझाइएको रुपन्देही प्रहरीले जनाएको छ।

पाल्पाका स्थानीय सरकारका

बजेट, कसका कस्ता ?

रामचन्द्र रायमाझी/कृष्ण पोखरेल पाल्पा, असार ११/देशभरका अधिकाश स्थानीय सरकारले आइतबार बजेट सार्वजनिक गरेका छन्। स्थानीय सरकारले असार १० भित्र आगामी आर्थिक वर्षको बजेट ल्याउन्पर्ने कानुनी व्यवस्था अनुसार आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को बजेट ल्याएका हुन्।

पाल्पामा रहेका दशवटै स्थानीय तहले पनि नीति तथा कार्यक्रम सहितको बजेट सार्वजनिक गरेका छन्। यहाँका दुई नगरपालिका सहित आठ वटा गाउँपालिकाले आइतबार बजेट सार्वजनिक गरेका छन्।

तानसेनको बजेट एक अर्ब, दुई करोड भौगोलिक रूपले जिल्लामा सबैभन्दा ठूलो रहेको तानसेन नगरपालिकाले आइतबार आगामी आवको लागि एक अर्ब दुई करोड ८ लाख ६४ हजार ३ सय ३७ बजेट ल्याइएको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत जीवन ज्ञावालीले बताए। नगर भित्रका १४ वडामा ७ करोड बजेट करोड ३८ लाख २९ हजार कम हो।

'सुव्यवसित पूर्वाधार, पहिचानमूलक उत्पादन र हरित वातावरणयुक्त पर्यटकीय, समावेशी, सांस्कृतिक नगर' को नारा सहित विकास र समुद्रिको परिकल्पनालाई साकार पार्ने गरी नगर सरकारले बजेट, नीति तथा कार्यक्रम ल्याएको छ। नगरसभा तथा १३ औं अधिवेशनमा उपमेयर प्रतिक्षा गाहा सिंजालीले पेश गरेको बजेटमा पर्यटनको विकास, संस्कृति संरक्षणलाई प्राथमिकतामा राखिएको छ। यसपटक सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम समावेश नगरेको र संघ, प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तिय समानिकरण अनुदान र राजशब्द बाँडफाँड शिर्षकका अनुदानहरू समेत घटेकाले बजेटको आकार घटेर आएको नगर प्रमुख सन्तोषलाल श्रेष्ठले बताए।

चालुतरफ ५४.६१ प्रतिशत अर्थात् ५६ करोड १४ लाख २५ हजार र पुँजीगततरफ ४५.३९ प्रतिशत अर्थात् ४६ करोड ६६ लाख ३९ हजार ३ सय ६७ बजेट ल्याइएको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत जीवन ज्ञावालीले बताए। नगर भित्रका १४ वडामा ७ करोड बजेट ल्याइएको छ।

रामपुरको बजेट कृषि, पर्यटन र पूर्वाधारमा केन्द्रित रामपुरको बजेट कृषि, पर्यटन र पूर्वाधार विकासलाई प्राथमिकतामा राख्दै आगामी आर्थिक वर्षको बजेट ल्याएको छ। नगर सरकारले नगर सभा तथा १३ औं अधिवेशनमार्फत ६९ करोड ७२ लाख ५० हजार बराबरको बजेट ल्याएको हो। यो गत वर्षको तुलनामा कम हो। नगर सरकारले चालु आर्थिक वर्ष ७२ करोड ४७ लाख ९५ हजारको बजेट ल्याएको हो। यो गत वर्षको तुलनामा कम हो। नगर सरकारले चालु आर्थिक वर्ष ७२ करोड ४७ लाख २५ हजारको बजेट ल्याएको हो। यो गत वर्षको तुलनामा कम हो। नगर सभा तथा ७२ करोड २४ लाख २५ हजारको बजेट ल्याएको हो। आगामी आर्थिक वर्ष आन्तरिक आमदानीको लागि ७३ लाख ७७ हजार र कम उठ्ने अनुमान गरिएको अध्यक्ष नारायणबहादुर कार्कीले बताए। आगामी वर्षको लागि प्रत्येक वडालाई ४२ लाख विनियोजन गरेको छ। गत वर्षको पर्यटन र पूर्वाधारलाई प्राथमिकतामा राख्दै

तुलनामा बजेटको आकार घटाएर ल्याइएको नगर प्रमुख रमणबहादुर थापाले बताए। बजेटले कृषि, पर्यटन र पूर्वाधार विकासलाई प्राथमिकतामा राख्दैको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लेखनाथ न्यौपानेले बताए। रिक्वीकोटको ५३ करोडको बजेट रिक्वीकोट गाउँपालिकाले आगामी आर्थिक वर्षको लागि ५३ करोड ६८ लाख बराबरको बजेट सार्वजनिक गरेको छ। १३ औं गाउँपालिकाले उपाध्यक्ष कान्ता अधिकारीले आगामी वर्षको लागि बजेट पेश गरेकी हुन्। उपाध्यक्ष अधिकारीले पुँजीगततरफ २३ करोड ५६ लाख ६४ हजार र चालुतरफ २९ करोड ४४ लाख ४ हजार बजेट विनियोजन गरेको बताइन्। यो गत वर्षको बन्दा केही बढी हो। पालिकाले चालु आर्थिक वर्षमा ५१ करोड २४ लाख २५ हजारको बजेट ल्याएको हो। आगामी आर्थिक वर्षमा ५१ करोड २४ लाख २५ हजारको बजेट ल्याएको हो। यो गत वर्षको विनियोजन गरेको बताइन्। गाउँपालिकालाई गुर्मी जिल्लासँग जोडन संघ, प्रदेश र गाउँपालिकाबाट एकमुष्ट २ करोड, पालिकालाई अर्थात्त्वांसँग सङ्करण सञ्चालन सुन्दरेदुङ्ग, जुगापौवा, सल्लभाङ्गी मोटरबाटोलाई स्तरउन्नतीको लागि संघीय सम्पुरक र गाउँपालिकाबाट गरी २ करोड ७० लाख बजेट विनियोजन गरेको छ। गाउँपालिकालाई गुर्मी जिल्लासँग जोडन संघ, प्रदेश र गाउँपालिकाबाट एकमुष्ट २ करोड, पालिकालाई अर्थात्त्वांसँग सङ्करण सञ्चालन जोडन धजावान्ने, पेलावास तालपेखरा सङ्करण स्तर उन्नतीको लागि ५० लाख, मेहलाँडै, बुढीदमार सङ्करण निर्माणको लागि ५० लाख, ताडिसिंगल-सोमादी, सिदेश्वर मोटरबाटो स्तरउन्नतीको लागि ५० लाख विनियोजन गरेको छ। (...बाँकी अन्तिम पेजमा

पखालाबाट बचौं र बचाऊं।

पखाला लाग्न नदिन,

- खुलास्थानमा शौच नगरौ, शौचालयको प्रयोग गरौ।
- शौचालयको प्रयोगपश्चात र फोहोर चिज छोएपछि साबुनपानीले मिचिमिचि हात धुने गरौ।
- खाना बनाउनु खुवाउनु र खानु अघि पनि साबुनपानीले हात धुने गरौ।
- उमालेको र फिल्टर गरेको शुद्ध र सफा पानीमात्र पिउने गरौ।
- बासी, सडेगलेका र भिंगा भन्किएका खानेकुरा नखाऊ।
- खानेपानीको मुहान सफा र सुरक्षित राख्नौ।
- घरका कोठा, औंगन, कौशी, बरण्डा, भान्सा, शौचालय एवं घर वरिपरि सफा राख्नौ।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

रेसुङ्गा नगर सरकारको बजेट ७१ करोड

गुल्मी, असार ११/जिल्लाको रेसुङ्गा नगरपालिकाले ७१ करोड भन्दा बढीको बजेट ल्याएको छ। आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/८१ का लागि नगरप्रमुख खिलाफ्वज पन्थीले ७१ करोड ८ लाख ७६ हजार ७ सय ६० बराबरको बजेट ल्याएको बताए।

१३ औं नगरसभा मार्फत ल्याइएको बजेटमा चालु खर्चतरफ ५४ करोड ६८ लाख ६६ हजार ७ सय ६० बराबरको बजेट ल्याएको बताए। नगरप्रमुख पन्थीले आर्थिक विकासलाई एक करोड १९ लाख, सामाजिक विकासलाई ४० करोड

रेसुङ्गा नगरपालिकाले ७१ करोड विनियोजन गरेको बताए। यो गत वर्षको लागि गाउँपालिकाले क्यापिटल विनियोजन गरेको बताए। नगर सभा तथा ७१ करोड १९ करोड ९९ लाख, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापनलाई ४२ लाख विनियोजन गरेको बताए। यो गत

बजेट माथि निर्थक बहस

१५ जेठमा अर्थमन्त्री डा. प्रकाशशरण महत्त्वे प्रस्तुत गरेको आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को बजेटको सङ्केतदेखि सदनसम्म आलोचना भइरहेको छ । प्रतिपक्ष र सत्ता साम्रेदार दलहरूबाटै बजेटमाथि आलोचना हुने गरेको छ । प्रतिपक्षको विरोध स्वाभाविक हो, तर सत्ताधारी सांसदहरूले नै चर्को विरोध गर्दा सरकारलाई त्यसको सामना गर्न आठ्यारो परेको देखिन्छ । यथास्थितीमा बजेट पारित गर्न नदिने प्रतिपक्ष दलहरूको अडान कायमै छ । संसदमा तीन सातादेखि बहस जारी छ तर यसले सार्थकता भने पाउन सकिरहेको छैन । बजेट माथि नै यत्रो समय लगाउनु दुखद हो । सत्तारूढ दलका चार नेताका क्षेत्रमा मात्र अनियन्त्रित रकम बाँडेर बाँकी क्षेत्रलाई उपेक्षा गरिएको भन्दै सहयात्री दलहरूले नै विरोध गरेका छन् ।

बजेट संशोधन नभए पारितै हुन नदिने चेतावनी
उनीहरूले दोहोच्याइरहेका छन् । बजेट संशोधन गरेर
जाने पक्षमा भने अर्थमन्त्री छैन । यसले गर्दा बजेटमा
समय त्यतिकै खेर गइरहेको छ । बजेट संशोधनलाई
सरकार माथिको अविश्वाससँग जोडेर हैने प्रचलित
अन्यासका कारण संसदमा हुने बहस केवल प्रक्रिया पूरा
गर्ने कर्मकाण्ड मात्रै बन्दै आएको छ । भनिन्छ- बजेटमा
कमा र फुलिस्टफ पनि फेरिन्न । त्यसैले त्यहाँ गरिएका
बहसले केही हुन्छ भन्ने कसैलाई पनि लागेको छैन । स्वयं
बोल्ने सांसदहरूले नै ‘यहाँ बोलेर हुने त केही होइन, तै पनि
बोल्न खोजदैछु’ भन्दै आफ्नो भनाइ राख्ने गरेका छन् ।
आखिर यसको कारण के होला ? श्राद्ध गर्दा बिरालो बाँधे
भैं परम्परादेखि चलिआएको चलन यसपटक पनि जस्ताको
तस्तै हुने देखिन्छ तर छलफल र बहस सकिदैन । सरकारले
प्रस्तुत गरेको बजेटमा संसदले अल्पविराम-पूर्णविराम
केही पनि चलाउन नपाउने हो भने महिना, डेढ महिनाको
बहस मञ्चन गर्नुको अर्थ छैन । बजेटमाथि उठेको सबै
प्रश्न ग्राह्य हुन्छन् भन्ने छैन । हरेक सांसदको अडान
बजेटमा समेट्न सम्भव छ भन्ने पनि होइन । तर, सरकार
स्वयंलाई महशुस भएका पक्ष हेरफेर गर्न भने
हिचकिचाउनुपर्ने केही छैन । संसदका रचनात्मक सल्लाह-
सुभावलाई सकारात्मक रूपमा ग्रहण गरी बजेट संशोधनको
अन्यास बसाल्नु वाञ्छनीय हुन्छ । अन्यथा बजेट माथि
गरिएको लामो बहसले कहिल्यै सार्थकता प्राप्त गर्न सक्दैन ।

f Opinion @ Social Network **f**

हसिलो अनुहार छ भन्दैमा सबै मान्छे खुशी हुँदैनन्,
पीडाले मन पोल्छ, अनुहार होइन ।

(प्रदीप मगरको फेसबुक स्टाटस <https://www.facebook.com/pradip.mgr>)

यो स्तम्भमा सामाजिक संजालमा पोष्ट गरिएका धारणाहरु राखेछौं । यसका लागि हाम्रो फेसबुक पेज www.facebook.com/shittalpati मा लगअन गर्न सक्नुहोल्दै ।

नवजनघेतना दैगिकको रूपमा तपाईंसामु आईरहेको छ । यो पत्रिका अभ्यं स्तरीय अनि पठनीय बनाउनको लाभि तपाईंहरुको अमूल्य सुभावहरुको हामीलाई अत्यन्ते जरुरी छ । पाठकवन्द तपाईंका सुभावहरु दिई हामीलाई सहयोग गर्नुहुन हामी अबुरोध गर्दछौं ।

नवजनयेतना दैनिक
भगवतीटोल तानसेन, पाल्पा

नमगताटल तात्पर्य, वाचन	प्र०८०२१
प्रहरी कार्यालय	भिसअस्पताल भेरहवा ०७९-५२०९१३
बुटवल ०७९-५४०२२२	मिसनअस्पताल पाल्या ०७९-५२०९११, ५२०४८८
स.प्रक्षेपण बुटवल १९७०५४८६९	परिवार नियोजन संघ पाल्या ०७९-५२०७२३
बुटवल रामगढ़र ०७९-५१९२३३	पाल्या जिल्ला अस्पताल ०७९-५२०७५४
भेरहवा ०७९-५२०९१९	तुम्बिनी मेडिकल कलेज प्रभास ०७९-४११२०१
अर्धांडाँची ०७९-५२११९	पिचन्द्र परासी ०७८-५२०९८८
गुम्मी ०७९-५२०९१९	भेरहवा आँडा अस्पताल ०७९-५२०२६५
परासी ०७९-५२०९१९	अर्धांडाँची जिल्ला अस्पताल ०७९-५२०२७७
तौलिहवा ०७९-५६००९८	तम्याला जिल्ला अस्पताल ०७९-५२०१८
पाल्या ०७९-५२०५३६, ५२०९१९	तौलिहवा जिल्ला अस्पताल ०७९-५६०००
इप्रका रामपुर ०७९-६१९३१५	सिद्धांश्वाल महिला अस्पताल ०७९-५४४४५०
अस्पताल कार्यालय	बुटवल हास्पिटल ०७९-५४४४३२
लुमिजिनीसिटी अस्पताल ०७९-५४५५४७, ५४५५४८८	लुमिजिनी नर्सिंग हॉस्पिट ०७९-५५६५१९, ५५६५१९
लुमिजिनी अस्पताल अस्पताल ०७९-५४२२०	

हाम्रा नेताहरूले चाणक्यबाट सिक्नु आवश्यक

मणि शर्मा

स्वाभिमान छैन । उसकै कारण
नेपालमा आज सनातन धर्म विरोधी
संघीय गणतन्त्र आएको छ । यो उसको
चिफन डमरु र त्रिशूलको अपमान
हो । यो अपमान राष्ट्र एकीकरणको
महामन्त्र पृथ्वीनारायण शाहलाई दिने
राष्ट्रगुरु गोरखनाथ, पश्चिम नेपालको
एकीकरणमा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने
गुरु भगवन्तनाथको अपमान हो ।
आशा गरौं कुनै दिन यसको नेतृत्व
भक्ति थापा, अमरसिंह थापा र वीर
बलभद्र जस्ता से नानायकको
उत्तराधिकारीहरूको हातमा जानेछ ।
देशलाई जोगाउने जिम्मा सेनाकै हो,
पैसामा बिक्ने अदालत त राजनीतिक
दलहरू र बाफ्यशक्तिको कठपुतली
बनिसकेका छन् । सरकार भ्रष्ट भए
त्यसलाई रोक्न सक्ने क्षमता केवल
अदालतको हो तर सनातन धर्मविरोधी
गणतान्त्रिक अदालतले सदैव भ्रष्ट तथा
देशहोदी जेता तिशेशागरी शीर्ष

नेताहरूको पक्षमा राष्ट्रविरुद्ध फैसला गर्ने गरेको छ । पूर्वराष्ट्रपति विवादेवी भण्डारीले अनुमोदन नगरी थन्क्याएको नागरिकता विवेद्यक वर्तमान राष्ट्रपतिले पुष्पकमल दाहालको इण्डिया भ्रमणको पूर्वसन्दृश्यामा अनियमित तरिकाले अनुमोदन गरेका थिए तर सर्वोच्च अदालतले पुनः त्यसलाई कार्यान्वयन नगर्न आदेश दिएको छ । जससी इण्डियाले सन् १९५० लाई आधार बनाएर नागरिकता दिने गरेको छ, त्यससी तै के नेपालले सन् १९५० लाई नागरिकता प्राप्तिको आधार वर्ण बनाउन सबैनथ्यो ?

त्यसपछि लिएका
को नागरिकता खारेजी गर्न
यो । तर, यस व्यवस्थाका
उर्गको चाहनालाई सर्वोच्च
साकार गर्दै गइरहेको छ ।
दाहाल आफूले गणतन्त्र
भनेर गफ दिने गर्दैन् तर
संघीयता र धर्म निरपेक्षता
याइदिएको हो उनीहरूकै
हले आफूना पुस्तकमार्फत
दाबी गरी रहँदा दाहाल किन
? इण्डियन विदेश सचिव
णका अगाडि नेपाली सेना
भए के नेपालमा गणतन्त्र
क्यो ? अदालतमा नेपाली
हारू छैदै छैनन् । हुन्थे भने
का मेरय बालेन शाहले साउथ
फिल्म आदिपुरुषमा
धी संवाद र त्यस फिल्मका
तथा संवाद लेखक मनोज
कुलाको नेपालको स्वतन्त्रता
भौमसत्तामा आँच आउने
दिएकोमा बालेनले न केवल
माथि प्रतिबन्ध लगाए अपितु
को मूलकपीमा संवाद सच्याएर
मागे सम्म काठमाडौंमा
मुभी चल्न दिन्न भन्ने
अडानविरुद्ध परेको मुदामा
बालेनको अडानविरुद्ध

पुष्पकमलहरूका गुरुहरूले लिखित
रूपमा भनिसके का छन् ।
उनीहरूलाई चाहिएको गुलाम हो,
त्यसैले राजसंस्था फालेर आफ्ना
गुलामहरूको सरकार बनाउने गरेका
छन् । न न्यायाधीशहरू न त
ने ताहरू इतिहासबाट शिक्षा
लिन्दछन् । अलेकजेण्डरका सेनापति
सेल्युक्स अलेकजेण्डर इण्डियाबाट
फिर्ता जान लागदा उनी यहीं बसे ।
उनले मगधमाथि आक्रमण गर्ने
तानाबुना बुन्न थाले । आफूहरू
संगठित भएपछि मगधमाथि आक्रमण
गरे । चाणक्यको दूरदर्शिता तथा
राष्ट्रप्रेमले ग्रीक सेनाहरू पराजित
हुन्छन् । आफू पराजित भएपछि
सेल्युक्सले आफनी सुन्दरी कान्द्धी
पुत्री हेलेनको विवाह चन्द्रगुप्त
मौर्यसँग गरिदिएर दौत्यसम्बन्ध
स्थापना गर्न खोजे । चन्द्रगुप्तले पनि
हेलेनको सुन्दरतामा मुर्ग्ध भएर
उनीसँग विवाह गर्न चाहे । उनी
सेल्युक्सको प्रस्ताव स्वीकार गर्दै
हेलेनसँग विवाह गर्न तयार भए ।
चाणक्यले केही शर्तसहित हेलेनको
विवाह चन्द्रगुप्तसँग गराए ।

भने प्रजिअको के औकात ?
पहिला पहिला हामी हिन्दी फिल्महरूमा हेथ्यौं, गेरुवा वस्त्र लगाएर डाकाहरू गाउँगाउँमा गएर लुट्ने गर्थे र उनीहरूको विरोध गर्नेलाई मार्नेगर्थे । अहिले समय फेरिएको छ । अहिले नेताहरू यसो गर्दैन् । पुष्पकमल दाहालको गेरुवा वस्त्र र जनै, महाकाले श्वरदेखि पशुपतिको यात्रा गर्न मोदीले बाध्य गरे तापनि उनको गेरुवा वस्त्र, जनै र त्रिपुण्ड धारण एउटा ढोंग हो, पुराना हिन्दी फिल्मका डाकाहरूको जस्तै । नेपाल र नेपालीमाथि हिंसात्मक आक्रमण गर्ने बेला इण्डियाका तत्कालीन प्रधानमन्त्री अटलबिहारी बाजपेयीको श्रीचरणकमलमा परेर बिन्तपत्र हालै भनेका थिए, प्रभु, हामी इण्डियाको विरोध गर्दैनै, हजुरले आज्ञा दिएको सबै कर्म गर्नेछौं । त्यसपछि मात्र इण्डियाले माओवादीलाई सहयोग गर्दै इण्डियामा माओवादीलाई आफ्नो सेनाबाट तालिम दिलाएको थियो । उता बाजपेयीको चरणमा परेर इण्डियाको हितमा काम गर्दै भन्ने पृण गर्ने यता इण्डियाविरुद्ध सुरुड्युद्धको नाटक गरेर आफ्ना कार्यकर्तालाई दिर्घमित गरी मृत्युको शिकार हुन दिने । पुष्पकमल दाहालको चरित्र सुरुदेखि नै व्यक्तिवादी, स्वार्थी, दुई जिब्रे र देशद्रोही नै थियो । आज पनि उनले आफ्नो चरित्र बदल्न नसकेर मोर्चामात्र बदलै आफ्ना कार्यकर्तालाई दिर्घमित पारिरहेका छन् । इण्डिया अहिले पनि नेहरू डकिट्नमा चलिरहेको छ । ठूला शक्तिराष्ट्रहरूको अगाडि घुसिँदै मित्रवत सम्बन्ध राख्ने र आफ्ना कमजोर छिमेकीहरू प्रति गुलामको व्यवहार गर्दै सधैं भरि उसलाई दबाइराख्ने गर्दै । इण्डिया केवल हाम्रो छिमेकी हो । राजा कहिलै कसैको गुलाम हुँदैनन् त्यसैले राजतन्त्रलाई इण्डिया र पश्चिमा शक्तिले आ-आफ्ना स्वार्थमा फालेको हो । यो कुरा त बाबुराम र

तला : सौन्दर्यतामा धन खर्च हनेछ

नेपाल प्रचिन्दि

'नेपाल डेटाको प्रयोग र सुरक्षामा निकै कमजोर छ'

नेपालमा हालसम्म बिगडे टाको प्रयोग नभएको सरोकारवालाहरूले जोड दिएका छन्। डिजिटल नेपाल कन्कलेम २०२३ को दोस्रो दिन डेटा गर्भनेस एण्ड सेक्युरिटी फर डिजिटल क्यापाबलिटीज सेसनमा बोल्दै सरोकारवालाहरूले नेपालमा डेटाको प्रयोग र सुरक्षा निकै कमजोर रहेको बताएका छन्। कार्यक्रममा राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयका निर्मित प्रमुख डा. हेमराज रेग्मीले आफूहरूले बिगडे टाको प्रयोग राम्रोसँग गर्न नसकेको बताए। उनले भने, 'राष्ट्रिय तथ्याङ्क' कार्यालय नेपालमा बिगडे टाको प्रयोग राम्रोसँग भएको छैन। वि.सं. २०२८ मा जनगणना गर्न नेपालमै पहिलो पटक कम्प्युटर प्रयोग भएको थियो। पहिलो पटक कम्प्युटरको प्रयोग भएपछि राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयले आईटीको प्रयोग राम्रोसँग गर्न सकेको छैन।'

राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयले आईटीको प्रयोग राम्रोसँग गर्न नसकिएको केही कानुनी बाध्यता पनि रहेको उन्नले स्वीकारे। स्रोत साधनको कमी हुँदा प्रविधिको प्रयोग राम्रोसँग गर्न नसकिएको भन्दै रेग्मीले अगाडि भने, 'तर, सीमित स्रोत साधनका बावजुद पनि सकेसम्म सूचना प्रविधिको प्रयोग गरिरहेका छौं। डेटा सेयर गर्न कानुन बाधक रहेको छ।' यस्तै उनले सरकारले आर्थिक वर्षको बजेटमा ३३ जिल्लामा भएका रविचुत पुराव्ह की पुर्वानै? त्यो चुनौती छ। हामी पूर्वाधारमा कमजोर छौं। अहिले राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्र गाली खाने ठाउँ मात्र भएको छ।' उनले भने। यस्तै सूचना तथा सञ्चार प्रविधि क्षेत्रमानिसको अधिनन अंग जस्तै भइसकदा पनि शहरीभन्दा नेपालको गाउँको अवस्था डेटा सुरक्षा जनचेतना कमजोर रहेको एनसेलको चिफ इन्फर्मेसन अफिसर विशालमणि उपाध्यायले राज्यले डेटालाई प्राथमिकतामा नराखेको बताए। उनले भने, 'सूचना तथा

-बनलाइन खबर डटकम

होकी भन्ने प्रश्न उब्जेको छ।' राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्रका कार्यकारी निर्देशक प्रदीप शर्मा पौडेलले एक ठाउँमा मात्रै डेटा सेन्टर हुँदा डेटा सुरक्षामा दिनदिनै प्रश्न उठाउने गरेको बताए। 'एक ठाउँमा मात्रै डेटा सेन्टर हुँदा डेटामा पटक-पटक सुरक्षामा प्रश्न उठेको छ। जित थ्रैटे ठाउँमा डेटा सेन्टर भयो त्यति नै थ्रैटे डेटा सुरक्षित हुन्छ। तर, हाल हेडौटामा मात्रै डेटा सेन्टर छ।' उनले भने। सरकार यही डेटा नभएकै कारण कमजोर हुँदै गएको भन्दै अब हिमाली भेगमा डेटा सेन्टर राखेर नेपाललाई डेटा सेन्टर हब बनाउन सकिने बताए। तर पूर्वाधार बनाउन निकै चुनौती रहेको पनि उनको भनाइ छ।

'नेपालको हिमाली भेगमा डेटा सेन्टर राखेर नेपाललाई डेटा सेन्टर हब बनाउन सकिने बताए। तर यसमा केही चुनौती छन्। त्यो ठाउँमा कर्निकिभिटी र विचुत पुराव्ह की पुर्वानै? त्यो चुनौती छ। हामी पूर्वाधारमा कमजोर छौं। अहिले राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्र गाली खाने ठाउँ मात्र भएको छ।' उनले भने। यस्तै सूचना तथा सञ्चार प्रविधि क्षेत्रमानिसको अधिनन अंग जस्तै भइसकदा पनि शहरीभन्दा नेपालको गाउँको अवस्था डेटा सुरक्षा जनचेतना कमजोर रहेको एनसेलको चिफ इन्फर्मेसन अफिसर विशालमणि उपाध्यायले सुरक्षा कमजोरी छन्।'

‘शहरमाभन्दा गाउँमा धैरैले इमेल र मोबाइल नम्बर जहाँ पायो त्यही दिन्छन्। त्यसमा थ्याल गर्नुपर्छ,’ उनले भने, 'नेपालको टेलिकम क्षेत्र सुरक्षित भएपनि पर्योग गर्ने तरिकामा भर पर्छ। तर एनसेलले डेटाको गोपनीयतामा ध्यान दिई आएको छ।' यता, कुनै पनि सिस्टम सुरक्षित हुनुपर्ने एनआईसी एसिया बैकका साइबर तथा डिजिटल इन्नोभेसन प्रमुख नरेन्द्र मैनालीले बताए। नेपालका बैकिङ्क्षेत्रमा डेटा सुरक्षा कमजोरी रहेको उनको भनाइ छ। उनले भने, 'कुनै पनि सिस्टम सुरक्षित हुन पुरै डेटा सुरक्षित हुनुपर्छ।' नेपालको बैकिङ्क्षेत्रमा केही सुरक्षा कमजोरी रहेको छ।

-सञ्चालनमा छन्।'

मस्कका ५२ स्टारलिंक स्याटेलाइट अन्तरिक्षमा

विश्वकै धनी व्यक्ति एलन मस्कले अन्तरिक्षमा पकड बढाउँदै लगेका छन्। उनको अन्तरिक्ष कम्पनी स्पेस एक्सले सोमबार मात्रै ५२ वटा स्टारलिंक स्याटेलाइट पृथ्वीको तल्लो कक्षमा छाडे पछि उनको अन्तरिक्षमायिको पकड कमशः बलियो बन्नै गएको छ। अमेरिकन सञ्चार माध्यमका अनुसार टिक्टर र टेस्लाका प्रमुखसमेत रहेका मस्कको कम्पनी स्पेस एक्सको फाल्कोन-९ बुस्टर र केटले ५२ वटा स्टारलिंक स्याटेलाइटहरू यसपटक पृथ्वीको तल्लो कक्षमा छाडिएको छ। प्रक्षेपण भएको ६५ औं मिनेटमा ती स्याटेलाइटहरूलाई पृथ्वीको तल्लो कक्षमा छाडिएको थियो।

यस वर्ष उक्त बुस्टर र केटको ९ औं प्रक्षेपण र अवतरण हो। अन्तरिक्षको माथिल्लो भागमा रहेको स्टारलिंकका ५२ वटा स्याटेलाइटहरू यसपटक पृथ्वीको तल्लो कक्षमा छाडिएको छ। प्रक्षेपण भएको ६५ औं मिनेटमा ती स्याटेलाइटहरूलाई पृथ्वीको तल्लो कक्षमा छाडेको थियो।

-हालाकुरा डटकम

यी हुन् विश्वका सबै भन्दा तीव्र गतिका १० रेल

नेपालमा जनकपुर-जयनगर चल्ने रेल सञ्चालनमा आए पनि स्थापित हुन सकेको छैन। दैनिक दुईपल्ट यो रुटमा रेल चल्ने गरेको छ। केही दिनअघि मातै भारतको बथनाहावाट विराटनगरसम्म पनि कार्यालय रेल आएको छ। तर, यसको दीर्घ कालीन सञ्चालनको विषय स्पष्ट छैन। नेपालमा पूर्वपश्चिम विद्युतीय रेलमार्ग, सिगात्से-क्रेड-काठमाडौं-लेलमार्ग र अन्य रेलमार्गदेखि काठमाडौं उपत्यकामा मनोरेलसम्मका विषयमा बेला बेला चर्चामा आउँछन्। तर, पनि रेलमार्ग र रेलयात्राका विषय आजका दिनसम्म सप्ताहमै जस्तै छन् भन्दा पनि हुन्छ। सयौ मानिसहरूलाई एकपटक बोक्ने, एक सञ्चालनमा छन्।

४. आईसीई३ ३ (जर्मनी) विश्वका प्रमुख तीव्र गतिका रेलमार्ग जर्मन इन्टरसिटी एक्सप्रेस (आईसीई३) ब्रान्ड अन्तर्गतका रेल पनि पर्छन्। यीमध्येको आईसीई३ रेल सबैभन्दा उच्च ३३० किलोमिटर प्रतिघण्टाको गतिमा कुद्दू। सन् १९८० को दशकदेखि जापानको सिन्कानसेन र फ्रान्सको ट्रेन ए ग्रान्ड भिटेसे (टीजीभी)को नेतृत्वमा अहिले युरोप र एसियाभर उच्च गतिका रेल र रेलमार्ग विकास र विस्तारमा अबौ डलर लगानी गरिएको छ।

५. आईसीई३ ३ (जर्मनी) यापानको सिन्कानसेन बुलेट ट्रेन र फ्रान्सली टीजीभी हाई स्पिड ट्रेनले विद्युतीय रेलमार्ग उत्कृष्ट विकल्प आजका दिनमा रेलमात्रै रहेको छ।

६. आईसीई३ ३ (जर्मनी)

जापानको सिन्कानसेन बुलेट ट्रेन र फ्रान्सली टीजीभी हाई स्पिड ट्रेनले विद्युतीय रेलमार्ग उत्कृष्ट विकल्प आजका दिनमा रेलमात्रै रहेको छ। यहाँ यापानको सिन्कानसेन र फ्रान्सको ट्रेनले विद्युतीय रेलमार्ग उत्कृष्ट विकल्प आजका दिनमा रेलमात्रै रहेको छ। यहाँ यापानको सिन्कानसेन र फ्रान्सको ट्रेनले विद्युतीय रेलमार्ग उत्कृष्ट विकल्प आजका दिनमा रेलमात्रै रहेको छ।

७. टीजीभी रेल (फ्रान्स)

फ्रान्सले लापो समय सबैभन्दा तीव्र गतिका परिष्कारगत रेलको कृतिमानी रेल चीनसेन र फ्रान्सली टीजीभी प्रविधि प्रयोग गर्दै स्पेन सन् १९९२ मा तिव्र गतिको रेल भएका मुलुकको सूचीमा जोडिएको थियो।

८. एस-१०३ (स्पेन)

फ्रान्सली टीजीभी प्रविधि प्रयोग गर्दै स्पेन सन् २०१३ मा तिव्र गतिको रेल भएका मुलुकको सूचीमा जोडिएको थियो। इसलाई यो रेल परिष्कार रेल नेटवर्क विस्तार गरेको छ। अल्टा भेलोसिड्याह ईस्पानाली एस-१०३ स्पेनको तिव्र गतिको रेल ३० किलोमिटर प्रतिघण्टाको गतिमा कुद्दू।

९. टीजीभी रेल (जर्मनी)

सन् २००६ देखि टीजीभी रेल भएका रेलको कृतिमानी राखेको थियो। सन् २००७ को अप्रिल ३ मा फ्रान्सले ५७४.८ किलोमिटर प्रतिघण्टाको गतिमा कुद्दू।

१०. ट्रेन इटालिया ईटीआर१००० (इटाली)

इटालीले सन् २०१७ मा नयाँ तिव्र गतिको रेलको कृतिमानी राखेको थियो। फ्रेसिएटोसा (ट्रेन) को ईट बुलेट रेल भएको अधिकतम ३३० किलोमिटर प्रतिघण्टाको गतिमा कुद्दू।

११. केटीएस (दक्षिण कोरिया)

सन् २००४ देखि केटीएस कोरियाले यसको तिव्र गतिको रेलको अवधारणा लेलोसँग रेलमार्गमा अधिकतम ३०० किलोमिटर प्रतिघण्टाको गतिमा कुद्दू।

१२. जेबार इस्ट ३५ (जापान)

जापानले सबैभन्दा तीव्र गतिको रेलको कृतिमानी राखेको थियो। सन् १९५५ मा पूरानो कृतिमानी रेल चीनसेन र फ्रान्सको सुपरफास्ट ट्रेनहरू म्याडिङ्डेखि सेंधल, मालामा, भ्यालेन्सिया, ग्यालिसिया

बाजा बजाउने पेसा हराउँदै

वालिड, असार ११/दोस्रो पुस्ताले सचि नदेखाउँदा पछिल्लो समय यहाँको बाजा बजाउने पेसा हराउने अवस्था देखा परेको छ । स्याङ्गजाको गल्याड नगरपालिका-८ बडातीमा पुख्तैदेखि परियार समुदायले बजाउँदै आएको नौमती बाजा पछिल्लो समय नयाँ पुस्ताले अंगाल्न नसकदा सो पेसा हराउने अवस्था देखिन थालेको हो ।

बडातीका बाजा भेनेपछि यसको छूटै महत्व र माग हुँदाहुँदै पनि नयाँ पुस्ताले यो पेसाप्रति रुचि नदेखाएकाले भेलिका दिनमा हराउँदै कि भन्ने चिन्ता बडाती कालिका बाजा समूहका अध्यक्ष दलबहादुर परियारको छ लगनका बेला र शुभकार्यमा नौमती बाजाको माग हुने गरेको छ, उनले भने, 'अरु बेला काम पाइँदैन, लगनका बेलामा मात्रै बाजा बजाएर दैनिक चल्ने कुरै भएन ।' बाजा बजाएर दैनिकी चलाउन गाडो हुने, नियमित आम्दानी नहुने, मेहनत अनुसारको पारिश्रमिक नपाइने भएकाले युवा पुस्ताले सचि नदेखाएको उनले बताए । 'गाउँमा

युवाको संख्या त अधिक छ, यो पेसाबाट हुन थालेको समूहका सदस्य लोकबहादुर परियारले बताए । बाजा समूहका लागि नयाँ बाजा र समूहको पोशाक आवश्यक रहेको उनले बताए । 'बाजाको माग भएका स्याङ्गजासहित छिमेकी जिल्लाका विभिन्न ठाउँमा बाजा बजाउन जान्छौं', उनले भने 'बाजाको माग नभएका बेला घरमै सिलाइक्टाइ गर्ने गरेका छौं ।' बिहान कमाएर साँफ खानपर्ने बाध्यता रहेकाले नयाँ बाजागाजा थप गर्नसक्ने अवस्था नरहेको लोकबहादुरले बताए । - रासस

पाल्पाका स्थानीय सरकारको...

माथागढीको ५५ करोड

माथागढी गाउँपालिकाले आगामी आर्थिक वर्षका लागि ५५ करोड २२ लाख ३ हजार ३ सय ४४ बराबरको बजेट ल्याएको छ । उपाध्यक्ष विष्णुमाया लुडवे मगरले गाउँ सभामार्फत उक्त बजेट पेश गरेकी हुन् । पालिकाले पूँजीगततर्फ २३ करोड १९ लाख र चालुतर्फ ३२ करोड २ लाख ल्याएको छ । यो बजेट चालु आर्थिक वर्ष भन्दा केही बढी रहेको छ । अधिलो वर्ष ५७ करोड ७४ लाख १४ हजार ल्याएको थियो ।

निर्दी गाउँपालिको बजेट

निर्दी गाउँपालिकाले ६४ करोड ७ लाख १७ हजारको बजेट ल्याएको छ । पालिका उपाध्यक्ष तिरण कुमारी श्रेष्ठले गाउँसभामा उक्त बजेट पेश गरेकी थिइन् । पालिकाले चालु आर्थिक वर्षमा ६४ करोड ९८ लाख २५ हजारको

रेसुझा नगर...

...सबै नामिकराई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा पहुँच पुऱ्याउन सबै बडाहरुमा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा, स्वास्थ्य चौकीहरूको व्यवस्थापन सुधार, तम्भास अस्पतालको व्यवस्थापन लगायत स्वास्थ्य क्षेत्रको विकासका लागि तीन करोड ५६ लाख ८४ हजार बजेट विनियोज गरिएको छ । खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालका लागि एक करोड, सामाजिक समावेशीकरण संस्कृति प्रवर्द्धन र खेलकुद तथा मनोरञ्जन क्षेत्रको प्रवर्द्धनका लागि ५२ लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

भौतिक निर्माणका लागि १६ करोड १९ लाख, वातावरण तथा विपदु व्यवस्थापनका लागि ७० लाख, संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह र सुशासनको क्षेत्रमा १२ करोड ४५ लाख छुट्टाइएको छ । नगरप्रमुख पन्थीले प्रस्तुत गरेको बजेट असार १२ गते बस्ने नगरसभाको तेचो बैठकमा विनियोजन विधेयक पारितका लागि नियर्यार्थ प्रस्तुत गरिने प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत हरिप्रसाद अर्यालले बताए ।

बजेट ल्याएको थियो ।

बगनासकालीको ४९ करोडको बजेट

बगनासकाली गाउँपालिकाले ४९ करोड ३४ लाख ६४ हजार ५ सय २४ बराबरको बजेट ल्याएको छ । पालिका उपाध्यक्ष हरिप्रसाद पाठकले गाउँ सभामा पेश गरेको बजेट सर्वसम्मत रुपमा पारित गरिएको हो । यो चालुआर्थिक वर्षको भन्दा केही कम हो । अघिलो वर्ष गाउँपालिकाले ५० करोड १८ लाख २३ हजारको बजेट ल्याएको थियो ।

रम्भाको ४८ करोड बजेट

रम्भा गाउँपालिकाले ४८ करोड ८ लाख, १५ हजार ६९ बराबरको बजेट ल्याएको छ । पालिका उपाध्यक्ष तिनाउँ बजेट ल्याएको छ । पालिका उपाध्यक्ष हरिप्रसाद पाठकले गाउँ सभामा उक्त बजेट पेश गरेकी थिइन् । यो बजेट चालुआर्थिक वर्षको भन्दा केही कम हो । अघिलो वर्ष ५७ करोड ७४ लाख १४ हजारको बजेट ल्याएको थियो ।

तिनाउँको ४९ करोड बजेट

तिनाउँ गाउँपालिकाले ४९ करोड ७२ लाख २४ हजारको बजेट ल्याएको छ ।

पालिका उपाध्यक्ष राधाकुमारी श्रेष्ठले गाउँ सभामामा उक्त बजेट पेश गरेकी थिइन् । जसमा चालुतर्फ ३२ करोड ७४ लाख ६९ सैयदी र पूँजीगततर्फ १५ करोड ३४ लाख १५ हजार १५ हजारको बजेट ल्याएको छ । चालुआर्थिक वर्षको भन्दा केही कम हो ।

पालिकाले चालुआर्थिक वर्षमा ४८ करोड १७ लाख ७४ हजारको बजेट ल्याएको थियो ।

तिनाउँको ४९ करोड बजेट

तिनाउँ गाउँपालिकाले ४९ करोड ७२ लाख २४ हजारको बजेट ल्याएको छ ।

पालिका उपाध्यक्ष तिनाउँ बजेट ल्याएको छ ।